

נחשו מה שוק היצוא הגדול ביותר של פג'ו? איראן

המערב נותן לסורים להיטבח כי אין להם נפט, וממשיך לעשות עסקים באיראן - כרוניקה של צביעות וציניות, שנועדו להגן על האינטרסים הפוליטיים של המעצמות הכלכליות

22:53 22.03.2012 מאת: דפנה מאור

"אילו רק היה לנו נפט, מצבנו היה הרבה יותר טוב". הרהור קיומי שכזה בוודאי עבר במוחם של לא מעט ישראלים בשנים שלפני תגליות הגז בים התיכון. ואולם בחודשים האחרונים, מי שהיה צריך להצטער על כך שאין לו מספיק נפט הם דווקא אזרחי סוריה.

קשה למצוא מקום שבו הצביעות והציניות של מערכת היחסים הבינלאומיים בעולם מגיעות לשיאים כל כך גדולים כמו אי ההתערבות של המערב בטבח בסוריה, ובמידה פחות מזויעה, אם כי גם מעוררת מחשבה, ביחסים בין מדינות אירופה והמערב לבין מדינות ערב ואפריקה באביב הערבי ובספיון. והבסיס לכל אלה הוא כלכלי.

אין זה סוד גדול שלאירופאים היו אינטרסים כלכליים רבים באפריקה ובמזרח התיכון - מחוף השנהב ועד לוב, מתוניסיה ועד איראן. האביב הערבי סיכן מאוד את האינטרסים האלה, והדוגמה הבולטת ביותר להתערבות לטובת האינטרסים הכלכליים היתה בלוב.

"בלוב יש הרבה נפט, וזו הסיבה שהם (ברית נאט"ו, ד"מ) מיהרו כל כך להתערב", אמר ל-TheMarker ד"ר עמנואל נבון, מרצה ליחסים בינלאומיים ומומחה לאירופה ולנפט מאוניברסיטת תל אביב. "בסוריה - זה עצוב, אבל נכון - אסד ממשיך לטבוח בעמו בגלל שאין לו נפט. זו לא הסיבה העיקרית אולי - הם גם פוחדים מרוסיה", שלה יש אינטרסים משלה בסוריה אומר נבון. "בלוב היתה סכנה לאספקת הנפט לאירופה - לוב היא אחת הספקיות העיקריות של היבשת. האירופאים לא יכלו להרשות לעצמם את הענף הזה, והיו חייבים הכרעה לכאן או לכאן. לכן הם התערבו", אומר נבון. "בסוריה לא קיים המרכיב הזה. זה מגלה את רמת הציניות של מערכת היחסים הזו. מבחינת אספקת הנפט, האיטלקים, שגם הם מעורבים בלוב, וגם הצרפתים, סידרו לעצמם את אספקת הנפט".

הקשרים של צרפת ואיטליה באפריקה ובמזרח התיכון אינם בדיוק סוד, אך ההתערבות הפוליטית הבוטה של שתי המדינות שנמשכת עד היום, עולה לכותרות מדי פעם - בעיקר בהקשר של זכויות אדם.

ניקח לדוגמה את הצרפתים. מי מאתנו מודע לעובדה שאיראן היא שוק היצוא הגדול ביותר של ענקית המכוניות פג'ו-סיטרואן? שימו לב לנתונים הבאים: אחרי הנפט, תעשיית הרכב היא השנייה בחשיבותה באיראן. ב-2010 היתה

איראן יצרנית הרכב מספר 13 בעולם, עם כ-1.6 מיליון כלי רכב שיוצרו בה, יותר מבאיטליה ובבריטניה.

ואולם כיצד מייצרת איראן מכוניות? היא קונה את הרכיבים - מה שנקרא בעגה המקצועית "קיטים" - מחברות צרפתיות. בין מארס לאוקטובר 2011 הורכבו באיראן 418 אלף מכוניות פיג'ו. בכך נהפכה איראן לשוק היצוא מספר 1 של פיג'ו. גם רנו ייצאה 33 אלף קיטים לאיראן, שם הורכבו מהם דגמי רנו לוגאן. עם זאת, לצרפת יש באיראן אינטרס עוד יותר חזק מהגנה על השווקים של יצרניות המכוניות שלה: נפט. "בתחום של הנפט, לאירופאים אין אספקה חלופית לזו שהם מקבלים מאיראן. אפילו סעודיה לא מספיקה כדי למלא את מקומה של איראן באספקה. הסעודים לא יכולים לעמוד בביקוש של האירופאים. כך שלמרות כל ההצגות שלהם (איום אמברגו הנפט של אירופה, ד"מ), זה לא ייצא לפועל. הכלכלה העולמית עדיין תלויה מדי בנפט, בעיקר בגלל התחבורה".

נבון הוסיף כי "ניקולא סרקוזי, נשיא צרפת, אומר זאת במפורש. הוא אמר שהסיטוגדול שלו הוא שיעירו אותו באמצע הלילה כדי לומר לו שישראל תקפה את איראן. לא שיצטרכו להעיר אותו, כי אם וכאשר ישראל תתקוף באיראן, הוא כבר לא יהיה נשיא - הוא יפסיד בבחירות בכל מקרה. אולי אשתו תעיר אותו לספר לו".

צרפת שולטת בחוף השנהב

האינטרסים של צרפת, איטליה ומדינות אחרות באפריקה התבלטו בכיעורם בתקופה שבה ניסו סילביו ברלוסקוני, ראש ממשלת איטליה לשעבר, וסרקוזי, להכשיר במערב את שלטונו של מועמר קדאפי בלוב. "סרקוזי יזם את תעודת ההכשר", אומר נבון. "הם הזמינו את קדאפי לארמון האליזה. הוא רצה לעשות עסקות ולמכור לקדאפי מטוסים. בסופו של דבר קדאפי לא קנה את המטוסים, וסרקוזי הלך לפוצץ אותו (בשנה שעברה במלחמת האזרחים בלוב) עם אותם מטוסים שהוא רצה למכור לו". כשהאביב הערבי פרץ, לסרקוזי לא היו הרבה ברירות. צרפת איחרה, באופן מביך, את ההזדמנות להתייצב לצד המחאה העממית נגד האוטוקרטים של המזרח התיכון, שבה הודחו מנהיגים שהיו בעלי ברית ותיקים - חוסני מובארק במצרים וזין אל עבידין בן עלי בתוניסיה.

התדמית הבינלאומית של סרקוזי והנהגת צרפת חייבה את סרקוזי לעשות בלוב תפנית של "מהיום למחר", לדברי נבון. מניסיון לשקם את מעמדו הבינלאומי של קדאפי - סרקוזי הוביל את המאמץ של נאט"ו נגד קדאפי. נבון מצביע על הנאומים של סרקוזי נגד ההתערבות הצבאית של רוסיה בגיאורגיה כצביעות פוליטית, כשצרפת שולטת בפועל בחוף השנהב. "סרקוזי שלח את הצבא שלו להוציא את לורן בגאבו (נשיא חוף השנהב שהודח בכוח מתפקידו, לאחר שסירב לפנות את כיסאו לאחר הפסד בבחירות) מהבונקר. למה? חלק גדול מאוד מהכנסות של צרפת מגיעות מחוף השנהב, כל המשאבים הטבעיים של חוף השנהב, שהיא מדינה עשירה מאוד במשאבים". בעלי השליטה בחברות הגדולות בחוף השנהב, אומר נבון, הן חברות צרפתיות.

האביב הערבי החל בתוניסיה. שרת החוץ הצרפתית מישל אליו-מארי נאלצה להתפטר, לאחר שבזמן ההתקוממות היא שהתה בתוניסיה בחופשה, ובילתה במטוס של הנשיא דאז, בן עלי. "היא שילמה את המחיר של כולם", אומר נבון. "התקשורת התלבשה על זה והיתה שערורייה סביב זה שהיא אמרה צריך

לעזור לבן עלי לדכא את ההתקוממות. זה הביך את סרקוזי ואת כולם, כי זה גילה כמה הקשרים הדוקים וכמה כולם חברים טובים".
גם ידיהם של האמריקאים, שנמנעים עתה מלסייע לסורים, לא נקיות. נבון טוען שארה"ב מעוניינת בהמשך השלטון הצבאי במצרים. "לאחר שארה"ב השקיעה מיליארדי דולרים בשנה במצרים מאז קמפ דייוויד, היא לא רוצה שכל ההשקעות של 30 שנה יעברו לידי האחים המוסלמים".
